

[Christmas Møller.]

vi vil for vort Vedkommende angaaende dette vigtige Spørgsmaal gerne gøre et Par Bemærkninger.

Der har længe paa Folkeforbundets Møder i Genève fundet et ikke ringe Samarbejde Sted mellem de mindre europæiske Lande, og dette Samarbejde har gennem Aarene navnlig været stærkt mellem de nordiske Lande, og paa dette vigtige udenrigspolitiske Omraade har man da søgt at faa en vis fælles nordisk Politik. Det er da efter vor Opfattelse klart, at i det Øjeblik Afrustningen vedtages, sprænges dette Fællesskab.

Den skandinaviske Tanke, Tanken om et Samarbejde mellem de nordiske Lande, er jo af gammel Dato, og fra i høj Grad kun at være Lyrik er Samarbejdet mere og mere gledet over paa Virkelighedens Grund; og et særlig stærkt Fremstød fik dette Samarbejde mellem de skandinaviske Lande i Krigsaarene 1914—18, da det økonomiske Samarbejde og Vareudvekslingen Landene imellem viste store praktiske Resultater.

Ofte har det maaske været saaledes, at Ønsket om et nordisk Samarbejde mere er kommet fra dansk Side, men i de sidste Aar — og jeg har nævnt en Udtalelse i den Retning for et Øjeblik siden — har man hørt kraftige Røster i samme Retning fra svensk Side; og naar det drejer sig om Forsvarsspørgsmaalet, har man set adskillige Udtalelser fra liberal svensk Side, som meget ængstelig siger til Danmark ikke at bryde ud af Fællesskabet og ikke at løse Forsvarsspørgsmaalet paa den Maade, Regeringen har angivet. Fra svensk Side ser man med overmaade stor Ængstelse herpaa, og jeg tror, man har Lov til at opfatte alle de mange Udtalelser, som er kommet fra Sveriges Side til os, paa den Maade, at Sverige saare gerne ønskede en Drøftelse med os af dette vigtige Spørgsmaal. Fra den nuværende Regerings Side vil man vel intet kunne have at indvende herimod; de to Partier, der danner Grundlaget for den nuværende Regering, er jo vant til at drøfte de vigtigste politiske Spørgsmaal med andre Nationer, de har begge betydningsfulde internationale Organisationer, som de arbejder med i. Jeg henstiller derfor paa mit Partis Vegne til Rigsdagens og Regeringens Overvejelse, om det ikke vilde være naturligt, at den danske Regering tog Initiativet til en Drøftelse med Repræsentanter for de nordiske Landes Regeringer og lovgivende Forsamlinger angaaende hele dette vigtige Spørgsmaal. Enhver Stat er begribeligvis suveræn, men der kunde utviv-

lomme læres af en saadan Forhandling, der kunde blive Lejlighed til at orientere sig paa gavnlige Maade, og nægtes kan det ikke — og nægte vil navnlig den nuværende Regering og de nuværende Regeringspartier ikke —, at Tidspunktet er det rette til en saadan Overvejelse. Det vil de ikke kunne nægte, naar man ser paa, hvad der er sket i de senere Maaneder overfor den Agitation, som man fra radikal-socialistisk Side førte frem inden Valget, og hvordan man talte efter Valget og talte angaaende Afrustningen, navnlig nu i Aar paa Folkeforbundsmødet.

Valget den 24. April afgjorde efter vor Opfattelse ikke Forsvarets Skæbne her i Landet; vi er af den Overbevisning, at det var ganske andre Spørgsmaal, som spillede en afgørende Rolle; vi tror, det var Lønspørgsmaal, Nedsættelsen af Tjenestemændenes Løn, af de sociale Loves Udgifter, som bevirkede Omslaget den 24. April, og man har vel allerede i Dag Lov til at sige, at mange af dem, der den 24. April stemte for de nuværende Regeringspartier, har lært, hvor lidt der var at bygge paa i de rige Løfter, der blev givet.

Men afgjorde Valget den 24. April saaledes ikke Forsvarsspørgsmaalet, saa kan det ikke nægtes, at der er en himmelvid Forskel, saaledes som jeg nu skal paavise det, mellem den Tale, der førtes inden Valget den 24. April, og hele den Agitation, de nuværende Regeringspartier førte frem, og hvor man fra radikal-socialistisk Side Aar ud, Aar ind søgte at indbilde Befolkningen, at man vilde den fuldstændige Afrustning, man vilde aflæde Landet dets militære Rustning, kun herigennem kunde man redde Landet og Befolkningen fra Krigens Rædsel.

Jeg vil her gerne pege paa et Forhold, som er overmaade vigtigt, naar man skal bedømme hele dette Spørgsmaal, det er den Forstaaelse, man maa have af, at saaledes som Agitationen nu en Gang føres, er det meget ofte de korte, rammende Sætninger, som de paagældende Partiers Blade sætter frem, der er det centrale, mere end de forsigtigere Udtalelser, som fremtrædende Mænd indenfor de paagældende Retninger og Partier kommer med. Det er jo saaledes rigtigt, at den højtærede Udenrigsminister aldrig nogen Sinde inden 1914 har sagt, som man ofte siger, at der ikke blev Krig i Europa. Nej, det har han aldrig sagt, det er han alt for forsigtig til, men nægtes kan det ikke, at han og hans Presse har ført sin Agitation paa den Maade, at ingen Krig blev det Billede, som den almindelige Mand i Landet dannede sig af det, der var den højtærede